

Preek 31 maart 2024
HWS Ontmoetingskerk
Johannes 20:1-18
Eerste Paasdag

Gemeente van Jezus Christus,

Zelf ben ik nu ruim zes jaar predikant. In vergelijking met veel collega's is dat nog hartstikke kort, maar in die tijd heb ik wel veel dingen gezien, geleerd en ervaren die ik van te voren niet verwacht had. Eén van die dingen die me zijn opgevallen had ik niet zozeer verwacht, ik had er ook nooit zo op gelet. Maar vanaf de allereerste keer dat het me opviel ben ik er op gaan letten, en toen bleek het voor iedereen min of meer te kloppen. En dat is precies wat ik ook zie gebeuren in Johannes 20.

Waar heb ik het over? In mijn vorige gemeente hadden wij af en toe, wat we noemden, huiskamerontmoetingen. Het is een soort van groothuisbezoek met een groep gemeenteleden. Het doel was enerzijds de ontmoeting, de gezelligheid met elkaar. En anderzijds was het doel om een goed geloofsgesprek te voeren. Soms waren we met een grote groep van achttien mensen, maar het gebeurde ook weleens dat we met een klein groepje waren van bijvoorbeeld zes.

Dat laatste was ook het geval toen ik dus tot die ontdekking kwam. Het thema was de Heilige Geest en we verdiepten het geheel eerst verstandelijk. We hadden het over verschillende Bijbelteksten en het was een mooi inhoudsvol gesprek. Het waren gesprekspartners met behoorlijk wat geloofskennis en dat kwam de verdieping ten goede. Het was een soepel diepgaand gesprek... Maar toen maakten we de stap naar de meer persoonlijke ervaringen. Het was een kleine groep mensen en er heerste vertrouwen, we konden in alle openheid delen van iets dat wij met God hadden meegemaakt. En toen viel het mij op... De een na de ander begon te stotteren, of liet langere stiltes vallen... Eerder in het gesprek liep het gesprek heel soepel, maar nu... Nu moest er echt gezocht worden naar woorden...

En daar ben ik op gaan letten of dat ook bij anderen het geval is... En volgens mij is dat zo... Wanneer het over een diep geloofs niveau gaat, over de zaken van het hart... Dan gaan mensen stotteren, of ze laten langere pauzes vallen, of ze maken kortere of juist veel langere zinnen... Ze worstelen, ze moeten zoeken naar hoe ze hun diepste geloofsgevoelens, hun ervaringen met God onder woorden moeten brengen. Ik zie dat gebeuren bij gemeenteleden, maar ook bij niet-kerkleden én collega-predikanten. Op een verstandelijk niveau kunnen we soepel en gepolijst spreken, maar wanneer het het geloofshart raakt, wanneer het gaat over de diepste ervaringen met God in het leven... Dan lopen wij als vanzelf vast in ons geloofsverhaal...

Dat is heel authentiek. En maakt het verhaal heel geloofwaardig... Immers waar wij dan over spreken komt uit een hogere realiteit, een diepere werkelijkheid. Hemel en aarde vielen op een moment samen bij jou, God was daar heel duidelijk, en dat is iets dat wij niet kunnen bevatten. Wij kunnen daar niet over uit... Het gaat ons

boven de pet... En wanneer wij het dus in taal proberen te verwoorden, dan lopen we vast... Dat lukt niet zomaar. Onze woorden doen tekort aan wat er werkelijk gebeurd is... Vergelijk het met iemand die al zijn hele leven blind is uit te leggen hoe de kleur geel eruit ziet... Iemand die geen enkel referentiekader heeft van hoe kleuren er uit zien. Het verschil tussen licht en donker niet eens kent. Hoe leg je zo iemand de kleur geel uit? Dat lukt niet... Het gaat over een realiteit die de ander niet kan waarnemen en dan schiet ons spreken tekort... Het is zoeken naar woorden om er nog iets over te zeggen. Zo ook over onze diepste geloofservaringen.

Zo ook Johannes 20. Wanneer ik dit paasverhaal lees, of de paasverhalen in de andere evangeliën, dan valt me op dat de schrijvers worstelen... Dit verhaal staat op een ander, nog dieper, niveau dan de meeste andere verhalen. Het verhaal in Johannes 20 komt wat ongepolijst, chaotisch over...

Zo lezen we over alleen Maria die bij het graf komt en die alleen ziet dat de steen weg is, maar wanneer ze bij Petrus en de andere leerling, zeer waarschijnlijk Johannes, komt dan heeft ze het over 'wij' en dat het graf leeg is... We lezen over de twee leerlingen die naar het graf rennen... Met de nadruk op wie het hardste rent, wie er als eerste is, wie wanneer het graf ingaat... Ze zien het lege graf en Johannes gelooft en daarna gaan ze weer naar huis. Maar dan plots is ook Maria weer alleen bij het graf, die niet echt lijkt te reageren op de engelen... Er staan geen fouten of iets dergelijks in, maar het komt wat hakkelend, wat chaotisch over.

Als het een verzinzel was geweest dan zou het een veel gestroomlijnder geheel zijn geweest, en was bijvoorbeeld niet Maria de eerste getuige geweest, maar een man. Want in die tijd werden vrouwen als onbetrouwbare getuigen gezien. Juist het wat ongepolijste karakter van de tekst geeft aan dat het betrouwbaar is... En dat alleen onderstreept ook al de waarde van wat daar gebeurt. Het evangelie van Johannes is waarschijnlijk jaren later geschreven dan de andere evangeliën. De verhalen waren tientallen jaren lang dus al keer op keer mondeling verteld. Maar nog steeds niet gepolijst, toch nog steeds dat hakkelende. Dit gaat over een diepe geloofservaring. Iets dat verstandelijk, menselijk gesproken absoluut niet kan, onvoorstelbaar is... Maar toch gebeurt is... Je gaat er als vanzelf van stotteren...

Iets van de chaos, de wanhoop, de beginnende twijfel en vervolgens het geloof dat die eerste paasdag bij Maria van Magdala en de leerlingen aanwezig was klinkt door in de tekst. En daar kunnen wij goed in mee komen...

Het is immers zo'n wereldvreemd verhaal. We weten allemaal: dat wat dood is kan niet meer leven. Dat is onmogelijk. En dat wisten de mensen tweeduizend jaar geleden misschien nog wel beter dan dat wij dat vandaag de dag weten. Voor de Grieken werd de dood gezien als een bevrijding uit het lichaam, de gevangenis. Het is, zoals Paulus dat zegt, dwaasheid voor de Grieken om in de opstanding te geloven. En veel Joden geloofden wel in de opstanding, maar dan aan het einde der tijden voor veel mensen. Niet in het heden één persoon. De

opstanding van Jezus was iets waar niemand echt rekening mee hield. Geen van Zijn leerlingen nam zelfs maar de moeite om bij het graf te waken voor het geval dat... Dood is dood, de opstanding is onmogelijk... Maar toch was het graf leeg op Paasmorgen... Wereldvreemd... Hemel en aarde vallen voor een moment samen... En daar begint een nieuw tijdperk. De tijdperk van het geloof...

Heel beeldend vertelt Johannes dat ook: 'Vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was'. Geen van de evangelienschrijvers begint het paasverhaal met de mededeling dat het de derde dag na de kruisiging is. De dood, het oude leven heeft afgedaan. Ze focussen allemaal op het feit dat het de eerste dag was, de eerste dag van een nieuw begin... Maar aan het begin van het verhaal is het nog donker. Letterlijk, in de vroege uren van de nieuwe dag. Maar ook figuurlijk: voor Maria is het nog donker. De nieuwe dag, het nieuwe tijdperk is al aangebroken, maar zij ziet het nog niet.

Ze ziet het ook nog niet wanneer ze bij het graf aankomt. De steen is weg... Snel gaat ze naar Petrus en Johannes. Die op hun beurt weer snel naar het graf gaan. Leeg... Maar bij het zien van de doeken gelooft Johannes. Voor hem is het licht geworden. De nieuwe dag, het nieuwe tijdperk is voor hem aangebroken...

Voor Maria nog niet. Zij is weer alleen bij het graf... Alhoewel alleen, er zijn twee engelen... "Waarom huil je?" vroegen ze haar. Ze zei: 'Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze Hem hebben neergelegd.' Na deze woorden keek ze om en zag ze Jezus staan, maar ze wist niet dat het Jezus was.' Oog in oog gekomen met de levende ziet ze nog niet... Johannes had genoeg aan het lege graf en de lijkdoeken die daar lagen. Maar Maria ziet het nog niet wanneer ze het bewijs van de opstanding letterlijk bij zich heeft staan. Er is geen sprankje hoop in haar, dood is dood. Zo is het altijd geweest... Maar niet meer...

Opnieuw de vraag: "Waarom huil je?" vroeg Jezus. 'Wie zoek je?' Maria dacht dat het de tuinman was en zei: 'Als u Hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u Hem hebt neergelegd, dan kan ik Hem meenemen.' Jezus zei tegen haar: 'Maria!' Ze draaide zich om en zei: 'Rabboeni!'

In eerste instantie herkent ze zelfs nog niet de stem van Jezus... Maar dan klinkt haar naam... Maria! Rabboeni! Het licht breekt door. Het nieuwe tijdperk breekt aan...

Stel je eens voor wat voor emoties er op dat moment naar boven komen bij Maria... Ontzetting, dat wat echt onmogelijk is, is toch gebeurd. Blijdschap, Hij die gestorven was leeft! Maar ook verwarring, wat nu? Hoe nu verder? Maria mag Jezus niet vasthouden en ze krijgt de opdracht om aan de discipelen te vertellen dat hun meester leeft.

Zullen ze haar geloven? Waarom zouden ze? Dood is dood, niemand verwacht dat een gestorvene weer leeft... Maar er is een nieuw tijdperk aangebroken... En spoedig zullen zij ook Jezus zien. Wanneer Thomas Jezus ziet zegt hij: 'Mijn Heer, mijn God!' Een nieuwe dag breekt

aan. De duisternis is voorbij en wij leven in een nieuw tijdperk. De tijdperk van het geloof...

Door de genade van Christus kunnen wij door het geloof ook nu al leven in dat nieuwe tijdperk. Het tijdperk van het Koninkrijk van God. Maar tegelijkertijd... Wij leven ook nog in de oude wereld, de oude tijd... We staan op de grens. Zo kennen wij de dood, maar tegelijkertijd geloven wij, weten wij, van het eeuwige leven, de opstanding... Wij maken in ons leven veel verdriet mee, en dat doet pijn... Maar tegelijkertijd kennen wij de Paasboodschap dat de pijn teniet gedaan zal worden, dat God zelf de tranen uit onze ogen zal wissen.

Wij staan, wij leven op de grens. Door het geloof leven wij in het tijdperk na Pasen, maar naar onze gebrokenheid leven wij in het tijdperk van voor Pasen... Hoe sta jij op die grens? Eén teen in het nieuwe leven en de rest in de pijn? Is het ongeveer fiftyfifty? Of leven wij vooral vanuit de blijdschap van Pasen?

Vandaag klinkt dezelfde vraag die Maria kreeg van de engelen en van Jezus: 'Waarom huil je?' Het antwoord is duidelijk... Mijn meester ligt in het graf... Mijn ziekte, mijn stress, mijn zorgen, mijn pijn... 'Waarom huil je?' Vanwege de oude wereld...

Jezus vraagt: 'Wie zoek je?' Troost, hoop, nieuw leven... 'Wie zoek je?' Het antwoord is voor iedereen hetzelfde, oud en jong, rijk en arm, gelovig of niet-gelovig... Ik zoek Jezus... In hem begint het nieuwe leven...

En dan nog iets moois van Pasen: het onmogelijke gebeurt. Mensen verwachten dat niet. En zo is het dat de één meer overtuigingskracht nodig heeft dan de ander. Ga maar bij jezelf na: wat is er voor jou nodig om te geloven dat iemand die al gestorven was weer leeft? Dat doe je niet zomaar... Voor Johannes was een kijkje in het lege graf en de opgevouwen doeken die daar lagen genoeg. Maria stond oog in oog met haar meester. Net als Thomas... Zo leren we Jezus kennen: Hij die zich laat kennen. Het geloof is niet onze verdienste, niet onze intellectuele prestatie. Het is Gods gave aan jou... Jezus laat zich vinden.

'Waarom huil je?' Het is niet nodig. Jezus leeft, Hij is waarlijk opgestaan. Een nieuw tijdperk is begonnen... 'Wie zoek je?' Heb je Hem al gevonden? Hij laat zich vinden, voor het eerst of voor de zoveelste keer. Hij is daar. Met zijn genade, met zijn liefde, met zijn goedheid... Hij is opgestaan uit de dood. Hij leeft en wij met Hem. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410